

Självständighetssträvanden i Finland före 1917

Efter föredraget fick varje bord ställa en fråga som Henrik gav ett uttömmande svar på.

Enligt styrgruppens uppfattning blev det en bra helhet genom att föredraget utvidgades med bra frågor och svar.

Här ett försök till att referera vilka frågorna var:

Bord 1: Den första frågan var lite spekulativ; "Hur skulle det ha gått med Finlands självständighet om Mannerheim mot regeringens vilja våren 1919 på de vita ryska styrkornas begäran anfallit St Petersburg och staden fallit i hans och general Judenitschs händer (Judenitsch ledde de vitryska styrkorna i Estland), med ett sammanbrott för den bolsjevikiska regimen som följd?" Mannerheim och Judenitsch hade gjort ett avtal där i en avtalspunkt Finlands självständighet bekräftades. Befälhavaren för de vita styrkorna i Sibirien och Rysslands självutnämnda regent amiral Koltschak och utrikesministern för exilregeringen i Paris Sazonov godkände dock inte under några omständigheter ett erkännande av Finlands självständighet i det skedet. Västländerna (USA, England och Frankrike) erkände Finlands självständighet först vid fredsförhandlingarna i Paris i maj 1919. En seger i St Petersburg för Mannerheim och Judenitsch kunde alltså potentiellt ha lett till att Finland inte erkänts som en självständig stat. Eller? Finlands regering motsatte sig dock anfallsplanerna då man inte fick tillräckligt stöd från England och Frankrike och de förföll därmed.

Bord 2: Carl Erik Mannerheim (farfars far till fältmarskalk C.G. Mannerheim), medlem av regeringskanseljen som senare kallades senaten var Alexander I:s förtroliga och bidrog till att Alexander I i sin regentförsäkran bestämde att Sveriges grundlag även i fortsättningen skulle gälla i Finland. Utformningen gjordes i samtal mellan C.E. Mannerheim, J.C. von Morian och statssekreteraren Michail Speranskij. I praktiken gällde det 1772 års regeringsform.

Finland som buffertzona. Sverige ville länge hålla fast vid sin neutralitet, vilken varit ekonomiskt fördelaktig under såväl första som andra världskriget. För att motverka krafter som drev på ett medlemskap i NATO använde man sig av det s.k. Finlandsargumentet: att man med hänsyn till Finland inte ville ansöka om medlemskap, eftersom det skulle befästa Finlands ställning som hörande till Rysslands intressesfär.

Bord 3: Röstningsresultatet i senaten beträffande Finlands självständighet var på sätt och vis märkligt p.g.a. den knappa marginalen (100-88). Socialdemokraterna var motsträviga beträffande självständighetsförklaringen. Man förväntade sig att "bröderna" i Ryssland skulle medverka till att göra Finland socialistiskt. Då Lenin godkände Finlands självständighet, med hänvisning till att alla folk själv skall få bestämma om sin framtid, förlitade han sig på att revolutionen skulle sprida sig till Finland och därmed återföra Finland till ett socialistiskt Ryssland.

- Bord 4: Kan man se skillnader i hur olika regioner ställde sig till tanken om självständighet? Fanns det skillnader mellan kusten och de inre delarna av landet; fanns det skillnader mellan Österbotten och södra Finland?

- Bord 5: Hade det finska civilsamhället kunnat motstå förryskningsåtgärderna om de börjat redan under Alexander III på 1880-talet?

- Bord 6: Under de dramatiska åren före 1917 fanns det bl.a. tre personer som spelade en central roll för Finlands framtida öden: Leo Mechelin, Rysslands generalguvernör i Finland och Finlands statssekreterare i Petersburg. Vilken var deras roll i praktiken för det som sedan skedde?

- Bord 7: Då östra riksdelen var en (likvärdig) del av Sverige, när började man använda begreppen Finland och Suomi som kan förknippas med nationalistiska tankar. Suomi är mycket äldre än begreppet Finland och Finland började egentligen användas i slutet på 1700-talet. Beskrivande är att Runeberg då han flyttade från Österbotten till Åbo för att studera nämnde han i ett brev att han flyttar till Finland, Egentliga Finland. Före det fanns det olika områden jämförbara med t. ex. Skåne och Österbotten o.s.v.

- Har man i historieforskningen undvikit lite "känsliga teman" som t.ex. slutet av 1500-talet (klubbekriget), Finlands nya ställning i början av autonomiepoken och tiden efter andra världskriget som präglades av den s.k. finlandiseringen